

УДК 1(091):167.2

DOI <https://doi.org/10.32782/apfs.v052.2024.23>**П. А. Соболевський**ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0002-6894-7244>

кандидат філософських наук, докторант

Київського національного університету імені Тараса Шевченка

## ФІЛОСОФІЯ ПОВСЯКДЕННОЇ МОВИ ЯК ПРОДОВЖЕННЯ ФІЛОСОФІЇ ІДЕАЛЬНОЇ МОВИ: СУЧАСНА ІНТЕРПРЕТАЦІЯ

**Вступ.** Ідея щодо можливості прояснення мислення та мови за допомогою логічних методів є дискусійною, оскільки логіка за своєю природою має відповідати принципам точності, несуперечності та повноти, в той час як мислення та мова не завжди характеризуються цими критеріями. У 2019 році у видавництві Оксфордського університету вийшло дослідження викладача університету Східної Англії, а також Школи політики, філософії, мови та комунікації О. Куусели (O. Kuusela) «Л. Вітгенштайн про логіку та метод філософії» («Wittgenstein on Logic as the Method of Philosophy Re-examining the Roots and Development of Analytic Philosophy»). Згідно з дослідженням, філософія ідеальної мови, представлена передусім роботами та поглядами Г. Фреге (1848–1925) та Б. Рассела (1872–1970), і філософія повсякденної мови, яку традиційно пов'язують з ім'ям П. Стросона (1919–2006), пропонують різні підходи до вирішення зазначеної вище проблематики, тоді як Л. Вітгенштайн інтегрує ключові аспекти цих двох підходів.

Сучасні дослідження, що представлені, зокрема, роботами Б. Де Меселя (De Mesel), беруть до уваги характеристику філософії повсякденної мови, запропоновану О. Кууселою, та обґрунтовують необхідність переосмислення традиційного протиставлення двох філософських підходів. Замість трактування філософії ідеальної мови та філософії повсякденної мови як взаємовиключних концепцій доцільніше розглядати останню як продовження та розширення першої. Б. Де Месель зазначає: «Я стверджую це, враховуючи характеристики філософії повсякденної мови, яку запропонував Куусела, зокрема думку про те, що Стросон не був представником філософії повсякденної мови. Я вважаю, що замість того, щоб розглядати філософію ідеальної мови і філософію повсякденної мови як протиставлення одне одному, краще розглядати філософію повсякденної мови як розширення філософії ідеальної мови» [4 р. 175].

**Метою статті** є переосмислення традиційного протиставлення філософії ідеальної мови та філософії повсякденної мови на основі аналізу підходів Б. Де Меселя та О. Куусели, зокрема обґрунтовується доцільність розгляду філософії повсякден-

ної мови не як альтернативи, а як продовження та розширення філософії ідеальної мови.

**Виклад основного матеріалу.** У роботі «Вітгенштейн про логіку як метод філософії» О. Куусела обґрунтовує думку, що філософські методи Л. Вітгенштейна є продовженням загальної логіко-філософської методології, започаткованої Г. Фреге та Б. Расселом. Як і його попередники, Л. Вітгенштейн розглядає логіку як дисципліну, основним завданням якої є прояснення мислення та мови. Водночас, на відміну від Г. Фреге та Б. Рассела, він розширює межі логічного аналізу, виходячи за рамки методів, заснованих виключно на численні. Логіка в його трактуванні більше не обмежується структурами, характерними для математичної або символічної логіки. Л. Вітгенштейн запроваджує нові логічні методи, які, хоча й пов'язані з традиційними методами числення, включають граматичні правила, мовні ігри та підхід, близький до квазіетнології.

О. Куусела зокрема зазначає: «...прості та статичні правила можуть бути використані для прояснення нечітких, складних і текучих способів використання природної мови. Крім того, він також запроваджує низку нових логічних методів, таких як метод граматичних правил, метод мовних ігор і квазіетнологія (як я буду їх називати), які є неперервними з логічними методами, що ґрунтуються на обчисленні, але поширюють логіку за їх межі, роблячи нові сфери мислення та використання мови доступними для логічного дослідження та роз'яснення» [6 р. 2].

Таким чином логіка в розумінні Л. Вітгенштейна переживає переосмислення свого статусу як неемпіричної дисципліни таким чином, що логіка стає здатною брати до уваги емпіричні факти про мислителів або мовців, і все ж зберігає свій неемпіричний характер.

В останньому розділі своєї роботи О. Куусела висловлює припущення, що пізніші філософські методи Л. Вітгенштейна дають змогу вирішити тривалу суперечку, яка залишається актуальною у філософії логіки та методології аналітичної філософії. Ця суперечка стосується протиставлення філософії ідеальної мови та підходів, заснованих на аналізі звичайної мови. Б. Де Месель підкреслює: «Суперечку можна розглядати як

відповідь на те, що здається проблемою для ідеї, що мислення чи мову можна прояснити за допомогою логічних методів: мислення та мова не завжди прості чи точні, але логічні пояснення (за самою своєю природою) такими мають бути» [4 р. 176].

Філософія ідеальної мови, представлена роботами Г. Фреге, Б. Рассела, раннім Л. Вітгенштайном і Р. Карнапом, акцентує увагу на принципах простоти та точності. Основна ідея цього підходу полягає в тому, що, оскільки фактичне застосування мови не є ані простим, ані точним на повсякденному рівні, воно має бути спрощене та уточнене. У межах цього підходу філософи ідеальної мови формулюють або конструюють мови та поняття, що відповідають логічним стандартам. Його основна перевага полягає у забезпеченні методологічної простоти та точності аналізу. Водночас такий підхід містить проблему, яку О. Куусела окреслює як проблему фальсифікації. О. Куусела наводить таке пояснення: «Вирішальне питання полягає в тому, як уникнути хибних тверджень, що використання мови є більш точним або простим, ніж воно є. Важливо те, що, на думку Вітгенштейна, ця фальсифікація виникає через те, що логіки представляють ідею про те, що мова керується строгими і точними правилами, ніби роблячи твердження про фактичне використання мови. Але цей опис проблеми вже натякає на її вирішення. Проблеми можна уникнути, висунувши суворі та точні правила не як претензію щодо мови, а як особливий спосіб, у який логіка, для своїх цілей, прагне описати використання мови» [6 р. 126]. Навіть якщо була б розроблена ідеальна мова, яка відповідала б логічним критеріям, і навіть якщо вона була б запроваджена для вирішення когнітивних завдань, все ж залишалося б питання щодо пояснення думок, висловлених природною мовою. Таким чином, проблема полягає в тому, що у межах цього підходу об'єкт дослідження піддається адаптації до «характеристик методології: притаманні методам характеристики (простота, точність) помилково переносяться на сам об'єкт дослідження як його сутнісні властивості.

Філософія повсякденної мови, представлена Дж.Л. Остіном, Г. Райлом і П. Стросоном, зосереджується на складності фактичного мислення та використання мови. В основі цього підходу лежить припущення, що, оскільки реальне мовне вживання не є завжди простим і точним, воно не може бути повністю прояснене логічними методами. Перевагою такого підходу є відсутність проблеми фальсифікації: аналізований об'єкт (мислення та мовне вживання) не піддається штучному спрощенню чи уточненню. Однак цей підхід також має певні обмеження, зокрема втрату ідеалів простоти та точності, що,

своєю чергою, призводить до зникнення уявлення про філософські методи як про логічні методи. Основна проблема цього підходу полягає в тому, що філософія повсякденної мови адаптує власні методи до характеристик досліджуваного об'єкта: те, що є суттєвим для об'єкта (складність, неточність), перетворюється на визначальну рису самих методологічних підходів.

Відповідно до позиції О. Куусели, пізній Л. Вітгенштейн інтегрує переваги як ідеальної, так і філософії повсякденної мови, уникаючи при цьому їхніх характерних недоліків. У процесі розв'язання філософських проблем акцент робиться на проясненні фактичного вживання мови, водночас ідеалізація розглядається як невід'ємний елемент такого аналізу. Критерії простоти та точності трактуються не як нормативні вимоги до мислення та мови, а як складові логічного методу дослідження. У межах логічного аналізу застосовуються ідеалізовані засоби для представлення явищ, які в дійсності визнаються складними. Логіка, у цьому контексті, функціонує як спосіб репрезентації використання мовних виразів, забезпечуючи створення простих і точних моделей, з якими можна зіставити емпіричні мовні практики.

Б. Де Месель робить висновок: «Таким чином, методологічний підхід Вітгенштейна дає змогу, по-перше, уникнути проблеми фальсифікації, оскільки мова не розглядається як апіорно проста й точна, а по-друге, не претендує на відтворення фактичного мовного вжитку у всій його складності» [4 р. 176].

О. Куусела наголошує, що філософія ідеальної мови та філософія повсякденної мови не є чітко розмежованими дослідницькими програмами. У своїй інтерпретації філософ спирається на дискусію між П. Стросоном і Р. Карнапом щодо порівняльних переваг двох напрямів дослідження. Згідно О. Куусели, представники філософії повсякденної мови, зокрема П. Стросон, прагнуть уникати ідеалізації та роблять акцент на важливості опису природної мови у її реальній складності. На думку П. Стросона, сконструйовані концепти філософії ідеальної мови можуть бути використані у філософських роз'ясненнях як об'єкти споглядання та порівняння, метою яких є привернути увагу до складності повсякденного використання за допомогою контрасту.

Б. Де Месель зауважує: «Якщо ця позиція є правильною, постають два можливі варіанти подальшої концептуалізації питання. По-перше, можна припустити, що ні П. Стросон, ні Л. Вітгенштайн не є представниками філософії повсякденної мови. По-друге, що є предметом подальшого обґрунтування, доцільним є переосмислення О. Кууселою розмежування між філософією повсякденної мови та філософією ідеальної мови» [4 р. 177].

## П. Ф. Стросона та філософія повсякденної мови

Відповідно до позиції О. Куусели, у межах філософії повсякденної мови ключовим завданням є роз'яснення понять та аналіз використання природної мови з урахуванням її фактичної складності. Натомість у межах філософії ідеальної мови дослідники конструюють ідеалізовані мовні структури і поняття з метою подальшого застосування у філософському дослідженні.

На основі цих положень О. Кууселою сформульовано два припущення щодо представників філософії повсякденної мови: (1) вони прагнуть прояснити використання природної мови в її реальній складності, (2) вони уникають побудови ідеальних мов і концепцій задля філософського прояснення.

Постає питання, чи дійсно П. Стросон здійснює аналіз природної мови в її фактичній складності. О. Куусела стверджує, що П. Стросон вважає прості та точні описи мовного використання проблематичними, оскільки вони не відображають реальну складність мовних практик. Водночас у філософії пізнього Л. Вітгенштайна підкреслюється відносний характер філософських пояснень: у процесі аналізу розглядаються лише ті аспекти мовного вжитку, які мають значення для розв'язання конкретних філософських проблем. Прикладом цього є метод мовних ігор, які не слугують основою для теоретичних узагальнень, а використовуються як орієнтири для порівняння варіативності мовного вжитку. Г. Анскомб в роботі «Теорія мови» зазначала: «Вітгенштейн завжди звинувачує вплив «аристотелівської» логіки, яка спонукає людей примушувати використання мови до однієї форми; і тут «аристотелівську» логіку слід розуміти настільки широко, що Фреге та Рассел також є її прикладами» [1 р. 293].

У 1962 році друком виходить робота П. Стросона «Свобода та невдоволення», у якій розглядається питання реактивних станів (зокрема, образи, обурення та провини). У тексті наголошується, що спрощені способи опису складних феноменів можуть бути корисними, якщо вони дають змогу підкреслити ключові аспекти досліджуваних явищ. Б. Де Месель підкреслює: «У цій статті він [П. Стросон] пише, що спрощені способи поведінки зі складною областю явищ, які він обговорює (свобода, відповідальність тощо), корисні для нього, якщо вони допомагають підкреслити важливість, яку ми надаємо ставленню інших людей до нас» [4 р. 178].

Зокрема, П. Стросоном запропоновано поділ реактивних установок на особисті реактивні установки (реакція на недобррозичливість стосовно себе), безособисті реактивні установки (реакція на недобррозичливість щодо третьої особи) та самореактивні установки на провину (реакція на власні

дії). Водночас зазначається, що така схема не претендує на опис фактичного вжитку відповідних понять у всій їхній складності, а радше пропонує аналітичну «картину», яка виокремлює певні аспекти феномену, нехтуючи іншими. У такий спосіб застосовується методологія, що включає спрощення, ідеалізацію та побудову аналітичних моделей, що є протиріччям для філософії повсякденної мови. А. Бенгстон зокрема зауважував: «Перша паралель стосується того, як Стросон говорить про зв'язок між реактивним ставленням і моральною відповідальністю. Я припускаю, що ми можемо прочитати цей зв'язок подібно до того, як Вітгенштейн стверджував, що частини нашої мови походять від природних реакцій і поведінки» [2 р. 2].

Другий аспект аналізу стосується припущення, що представники філософії повсякденної мови уникають конструювання ідеалізованих мовних понять задля філософського прояснення. Проте у працях П. Стросона можна знайти приклади подібної методології. Зокрема, запропоновані у «Свободі та невдоволенні» категорії «реактивного» та «об'єктивного» ставлення можуть бути інтерпретовані як спроба створення уточнювальних понять, аналогічних до тих, які, за О. Кууселою, застосовуються у методології Л. Вітгенштайна та Р. Карнапа. Додатковий приклад міститься у роботі П. Стросона «Суспільна мораль та індивідуальний ідеал» (1961), у якій розмежовано сфери етики та моралі через введення відповідних аналітичних концепцій. Таким чином, аналіз показує, що методологія П. Стросона включає елементи, які, згідно з О. Кууселою, є характерними для філософії ідеальної мови, а не філософії повсякденної мови. Це ставить під сумнів запропоноване О. Кууселою розмежування між цими двома підходами та свідчить про необхідність його переосмислення.

## Філософія повсякденної мови як розвиток філософії ідеальної мови

Описані П. Стросоном методологічні принципи та філософська практика свідчать про те, що він не уникав створення ідеалізованих понять для філософського прояснення, не намагався відтворити використання природної мови у всій її складності та надавав великого значення відносності проблеми у процесі філософського аналізу. Таким чином, його методологічний підхід виявляється ближчим до методів Л. Вітгенштайна, ніж припускає О. Куусела, хоча це не означає відсутності відмінностей між ними. Подібно до Л. Вітгенштайна, П. Стросон уникає як проблеми фальсифікації, так і відмови від ідеалів простоти та точності.

Якщо погодитися з О. Кууселою щодо його визначення відмінностей між філософією повсякденної мови та філософією ідеальної мови, то ні П. Стросон, ні Л. Вітгенштейн не можуть бути від-

несені до першої традиції. Однак це твердження суперечить усталеному уявленню про їхню роль у розвитку філософії повсякденної мови, оскільки саме їхні роботи часто слугують основними прикладами цього напрямку філософування. Пояснення природи філософії повсякденної мови традиційно спирається на їхні дослідження, і твердження про те, що вони не були її представниками, неминуче викликає питання про те, хто тоді належав до цієї школи.

Концепція Г. Райла, згідно з якою філософія є концептуальною картографією, передбачає можливість і навіть необхідність ідеалізації у філософському аналізі. Г. Райл зокрема пригадував: «Пізніше, коли філософи бунтували проти психологізму в логіці, виникла мода на іншу ідіому, ідіому говорити про значення виразів, і фраза «поняття причини» була замінена фразою «значення слова «причина» або будь-якого іншого з таким же значенням» [7 р. 172]. Дж. Остін, зі свого боку, наголошував, що звичайна мова не є останньою інстанцією у філософських дослідженнях.

Якщо врахувати ці аспекти, постає питання про те, чи хтось із філософів, яких традиційно пов'язують із філософією повсякденної мови (зокрема, П. Стросон, Дж. Остін і Г. Райл), дійсно відповідає характеристиці, запропонованій О. Кууселою. Одним із можливих підходів є припущення, що майже ніхто з представників цієї традиції не відповідає критеріям філософії повсякденної мови в розумінні О. Куусели. Проте більш прийнятним видається варіант, за якого класифікація О. Куусели модифікується таким чином, щоб філософія повсякденної мови залишалася значущою категорією, яка охоплює пізнього Л. Вітгенштейна, П. Стросона, Дж. Остіна та Г. Райла. Об'єднання цих мислителів в межах однієї традиції не заперечує відмінностей між ними, але дає змогу утримати корисний концептуальний поділ.

Хоча повне обґрунтування певного способу розмежування між філософією повсякденної мови та філософією ідеальної мови потребує додаткового аналізу, наведені міркування свідчать про те, що звичайні філософи мови не обмежуються простим описом реального мовного вжитку та не відкидають використання сконструйованих понять для філософського аналізу. В обох традиціях використовуються логічні, а не емпіричні методи, спрямовані на дослідження мислення та мови. Найбільш обґрунтованим видається підхід, який розглядає філософію повсякденної мови як розширення філософії ідеальної мови, подібно до того, як О. Куусела трактує методи Л. Вітгенштейна як розвиток методології ідеальної мови.

Якщо таке трактування є коректним, то зв'язок між двома філософськими напрямками виявляється значно тіснішим. Таке розуміння дає змогу

не лише зберегти термін «філософія повсякденної мови» як важливу категорію, а й пояснити позицію самого П. Стросона, який наголошував, що цей підхід поєднує уважне вивчення форм повсякденної мови з розширеним розумінням природи та методів філософського аналізу. Нарешті, зауваження П. Стросона щодо Р. Карнапа демонструє, наскільки умовною може бути межа між філософом, який відкриває логічні системи, та філософом, який аналізує функціонування повсякденної мови.

**Висновки.** Методологічні засади та філософська практика П. Стросона свідчать про його схильність до використання ідеалізованих понять у філософському аналізі та увагу до відносності проблем, що зближує його підхід із методами пізнього Л. Вітгенштейна. Відповідно, хоча О. Куусела розмежовує філософію повсякденної та ідеальної мови, позиція П. Стросона виявляється складнішою для однозначної класифікації. Враховуючи, що і П. Стросон, і Л. Вітгенштайн не зосереджувалися виключно на описі природної мови в її реальному вжитку, їх важко однозначно віднести до прихильників філософії повсякденної мови у вузькому сенсі.

Однак така класифікація вступає в суперечність із усталеними уявленнями про цих мислителів як представників саме цього напрямку. Традиційно філософію повсякденної мови визначають через праці Л. Вітгенштейна, П. Стросона, Дж. Остіна та Г. Райла, що робить проблематичним виключення їх з цієї категорії. Більш доцільним видається перегляд критеріїв філософії повсякденної мови таким чином, щоб вона охоплювала цих мислителів, визнаючи при цьому відмінності в їхніх підходах.

Розгляд філософії повсякденної мови як розширення філософії ідеальної мови дозволяє краще зрозуміти її зв'язок із традицією логічного аналізу. Такий підхід узгоджується з думкою П. Стросона про необхідність поєднання вивчення форм повсякденної мови з ширшим філософським аналізом. Відповідно, поділ між цими двома напрямками є не жорстким, а умовним, що засвідчують і міркування П. Стросона щодо позиції Р. Карнапа.

#### Література

1. Anscombe G.E.M. A Theory of Language. Geach, M.; Gormally, L. (eds), *From Plato to Wittgenstein*. Exeter: Imprint Academic. 2011. Pp. 193–203.
2. Bengtson A.B. Responsibility, Reactive Attitudes and Very General Facts of Human Nature. *Philosophical Investigations* № 42. 2019. Pp. 281–304.
3. De Mesel B. Are Our Moral Responsibility Practices Justified? *Wittgenstein, Strawson and Justification in Freedom and Resentment*. *British Journal for the History of Philosophy* № 26. 2018. Pp. 603–614.

4. De Mesel B. Ordinary Language Philosophy as an Extension of Ideal Language Philosophy. Comparing the Methods of the Later Wittgenstein and P.F. Strawson. *Philos. Inv.* №45. 2022. Pp. 175–199.

5. Heyndels S. Strawson's Method in Freedom and Resentment. *The Journal of Ethics* № 23. 2019. Pp. 407–423.

6. Kuusela O. Wittgenstein on Logic as the Method of Philosophy. Oxford: Oxford University Press. 2019. P. 312.

7. Ryle G. Ordinary Language. In *Collected Essays 1929-1968*. London: Routledge. 1953. pp. 314–331.

8. Strawson P.F. Freedom and Resentment. In *Freedom and Resentment and Other Essays*. London: Routledge. 1974. pp. 1–28.

9. Strawson P.F. Social Morality and Individual Ideal. In *Freedom and Resentment and Other Essays*. London: Routledge. 1961. pp. 29–49.

10. Strawson P.F. Construction and Analysis. In *Philosophical Writings*. Oxford: Oxford University Press. 2011. pp. 30–38.

### Анотація

**Соболєвський П. А. Філософія повсякденної мови як продовження філософії ідеальної мови: сучасна інтерпретація.** – Стаття.

У статті розглядається можливість інтерпретації філософії повсякденної мови як продовження філософії ідеальної мови. Ідея про можливість прояснення мислення та мови за допомогою логічних методів є дискусійною, оскільки логіка вимагає точності, несуперечності та повноти, тоді як мислення та мова не завжди відповідають цим вимогам. Дослідження О. Куусели, опубліковане в 2019 році, аналізує вплив Л. Вітгенштейна на розвиток логіки та метод філософії, розглядаючи дві основні традиції: філософію ідеальної мови, представлену працями Г. Фреге та Б. Рассела, і філософію повсякденної мови, яку традиційно асоціюють з П. Стросоном. Вітгенштейн, на думку Куусели, інтегрує ключові елементи обох підходів, що дозволяє розширити межі традиційного логічного аналізу, включаючи граматичні правила та мовні ігри.

Сучасні дослідження, зокрема роботи Б. Де Меселя, переосмислюють традиційне протиставлення філософії ідеальної та повсякденної мови. Замість того, щоб розглядати ці два підходи як взаємовиключні, їх доцільно сприймати як взаємодоповнюючі. Б. Де Месель зазначає, що філософія повсякденної мови має бути розглянута як продовження філософії ідеальної мови, виходячи з концепцій, запропонованих Кууселою. Методологія та філософська практика П. Стросона свідчать про використання ідеалізованих понять у філософському аналізі, що зближує його підхід із методами пізнього Вітгенштейна. Незважаючи на це, їх важко однозначно віднести до філософії повсякденної мови, оскільки вони не зосереджувалися лише на описі природної мови.

Такий підхід вступає в суперечність із усталеними уявленнями про цих філософів як представників філософії повсякденної мови. Традиційно цей напрям визначається через праці Л. Вітгенштейна, П. Стросона, Дж. Остіна та Г. Райла. Тому доцільно переглянути критерії філософії повсякденної мови, аби вона могла охоплювати їхні погляди з урахуванням відмінностей у підходах. Розгляд філософії повсякденної мови як розширення філософії ідеальної мови дає можливість краще зрозуміти її зв'язок з традицією логічного аналізу, що узгоджується з думкою П. Стросона про необхідність поєднання вивчення форм повсякденної мови з більш широким філософським аналізом.

Ключові слова: Філософія повсякденної мови, філософія ідеальної мови, Л. Вітгенштейн, П. Стросон.

### Summary

**Sobolievskiy P. A. Ordinary language philosophy as a continuation of the ideal language philosophy: a modern interpretation.** – Article.

The concept of clarifying thought and language through logical methods remains a topic of debate, as logic demands precision, consistency, and completeness, while thinking and language do not always adhere to these criteria. A 2019 study by O. Kuusela examines the influence of L. Wittgenstein on the development of logic and philosophical methodology, focusing on two primary traditions: the philosophy of ideal language, as represented by H. Frege and B. Russell, and the philosophy of everyday language, traditionally associated with P. Strawson. According to Kuusela, Wittgenstein integrates key elements of both approaches, thereby expanding the scope of traditional logical analysis to include grammatical rules and language games.

Recent research, particularly by B. De Messel, challenges the conventional opposition between the philosophy of ideal and everyday language. Rather than viewing these two approaches as mutually exclusive, it is more productive to consider them as complementary. De Messel argues that the philosophy of everyday language should be seen as a continuation of the philosophy of ideal language, based on the concepts introduced by Kuusela. P. Strawson's methodology and philosophical practice demonstrate his use of idealized concepts in philosophical analysis, aligning his approach more closely with the methods of Wittgenstein's later work. However, it is difficult to categorically classify them within the philosophy of everyday language, as their focus was not solely on the description of natural language.

This perspective conflicts with established views of these philosophers as proponents of the philosophy of everyday language. Traditionally, this tradition has been defined by the works of L. Wittgenstein, P. Strawson, J. Austin, and G. Ryle. Therefore, it is advisable to reassess the criteria for the philosophy of everyday language to include their perspectives, acknowledging differences in approach. Viewing the philosophy of everyday language as an extension of the philosophy of ideal language facilitates a deeper understanding of its connection to the tradition of logical analysis, aligning with P. Strawson's view on the necessity of combining the study of everyday language with broader philosophical analysis.

Key words: Ordinary language philosophy, ideal language philosophy, L. Wittgenstein, P.F. Strawson.